

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Quinta. Utrum Voces perfectius, & distinctius possint significare, quàm imponens, vel loquens intelligat, vel percipiat?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

Tertiò. Si voces non significarent conceptus naturaliter, sequeretur cum non peccare, qui in conversatione humana eas proferat sine conceptu, sed hoc est falsum; ergò significabunt naturaliter. Probatur ma. Quia non peccat is, qui facit vel omittit id, ad quod naturaliter non tenetur; ergò probatur minor quoque, quia mentiens peccat ex eo, quòd proferat voces absque eo, quòd velit significatum suum conceptum, aut quòd contra conceptum proferat, item distractus peccat inter orandum divinum officium, quia tenetur habere conceptum conformem vocibus, ergò. Et hæc ratio si non probat voces significare conceptus naturaliter determinatos, ad minus probat eos significare indeterminate.

QUESTIO V.

Utrum Voces perfectius & distinctius possint significare, quam imponens vel loquens intelligat & percipiat?

I.
In significatione vocum duplex potest attendi perfectio.

Ante resolutionem. Notandum primò in significatione vocum duplicem posse attendi perfectionem, videlicet veritatem & falsitatem, distinctionem & confusionem, nam sicut cognitio potest presentare objectum verè vel falsum, distinctè vel confusè, ita etiam potest vox significare verè vel falsè, distinctè vel confusè, & sicut cognoscere verè & distinctè perfectionis est, ita cognoscere falsè & confusè imperfectionis est. In presenti questione non agam de veritate & falsitate significationis, quia de hac re fufius tractabitur disputatione sequenti per totam, sed solum de distinctà & confusâ significatione, ita ut sensus sit, utrum aliquis audiens vocem, non quaecumque, sed significativam possit clarius & distinctius rem, per vocem significatam, cognoscere, quam ipse proferens, vel instituens cognoscat? Circa quam materiam duplex est extrema sententia, prima dicit, mensuram significationis sumendam esse ex conceptu loquentis vel instituentis, & idèd non posse distinctius significare audienti quam loquenti vel instituenti; hæc sententia tribuitur D. Thomæ, quem plurimi Recentiores sequuntur, Fonseca, Suarez, Hurtadus, Amicus. Secunda sententia est Scoti in d. 22. q. un. cum universâ suâ Scholâ, qui omnes docent, posse voces distinctius significare rem audienti, quam significanti loquenti vel instituenti, hanc sententiam sequitur Oeccham Gregorius & ex Recentioribus Molina, Vasquez, Tannerus, pro quâ sententiâ intelligendâ

II.
Sensus questionis exponitur.

Notandum secundò. Eam debere intelligi taliter, quòd si audiens præhabuerit clariorem absque hoc rei cognitionem vel speciem rei significatæ, si enim non præhabuit, tunc voces æque confusè & fortè etiam confusius rem audienti significabunt, ut patet; si enim Titius nunquam vidisset Romam vel Silliam, & Mævius de eâ, qui etiam eam nunquam vidit, vel de eâ aliquid cognovit, narraret, tunc certè Titius æque obscure & confusè ipsam conciperet, si non confusius ac ipse Mævius, si Mævius Titium in subtilitate & veloci-

tate ingenii superaret, quamvis e contra, si Titius excelleret in donis naturalibus, ex tali narratione posset perfectionem in aliquo conceptum habere. Ad quod

Dico 2. Possunt voces clarius & distinctius rem significare audienti, quam loquens intelligat, vel instituens in vocis impositione rem ipsam cognoverit.

Probatur Conclusio primò, autoritate & ratione Scoti d. 3. q. 3. Quantum ad secundum hæc habet: Si non posset distinctius significari, quam intelligi, nullum nomen impositum a victore significaret aliquam rem de genere substantiæ, sed sicut præcisè concipitur ab intellectu victoris aliqua proprietas, à quâ imponitur nomen, quæ proprietas communiter exprimitur per etymologiam nominis, ita præcisè talis proprietas significaretur per nomen, puta per hoc nomen lapus non significaretur aliquid de genere substantiæ, sed tantum aliquid de genere actionis, puta a lesio pedis, quam exprimit etymologia huius nominis, & fuit ratio à quâ imponebatur nomen, & ita potest argui de omnibus aliis nominibus impositis rebus de genere substantiæ, vel oportet dicere, quòd distinctius nominabat substantiam quam intelligit, ergò.

Probatur secundò. Quocumque voces aliquid significant, intendunt & debent rei nominatæ cognitionem in mente audientis gignere, sed talis cognitio non solum per vocem, sed mediante specie, quem in intellectu vel phantasiâ audientis renovat & excitat, vel de novo producit; ergò si in audiente sint perfectiores species rei cognoscendæ, vel si sit perfectioris & sagacioris ingenii perspicaciorisq; iudicii, quam loquens vel imponens, vox prolata, perfectionem producat speciem, & consequenter perfectiorem cognitionem; ergò vox potest clarius & distinctius percipi ab audiente, quam à loquente vel imponente. Confirmatur 1. Quòd perfectior est potentia auditiva, eò perfectius percipit sonum perfectiorem, prius producendi soni speciem; ergò quò perfectior est intellectus, prolata voce perfectiorem producat intellectiorem. Confirmatur secundò, si Prædicator vel Lector ex Cathedrà pro Concione dicat, certè ex illis audientibus alii aliis perfectius, distinctius, & clarius percipiunt; sed hoc non est ex ratione dicentis, qui clariorem & confusionem haberet vel proferret cognitionem; ergò est ex parte audientium; ergò si audientes sint subtilioris ingenii, perfectiores formabunt vocibus perceptis de rebus conceptis, & secundum meum videri hoc manifestum est, nam si rusticus loquatur sibi simili & Philotopho, certè Philotophus perfectius percipiet quam rusticus sermonem proferens, & fortè etiam perfectiorem habeat cognitionem quam alter villanus, si major esset Coridon.

Probatur tertiò, Rex à natiuitate cæcus, autoritate, quâ summus princeps est, posset, ex auditis quòd in suâ ditione regni decem solemnes inveniantur colores, singulis singulas imponere voces & nomina, quo facto, quicumq; illos colores videret intuitivè, perfectius eos cognosceret quam Rex, qui illis nomina imposuisset. Similiter si Arnulphus

III.
Pecce post
Champhie
fructu
audire
quam lo
quens

V.
hæc d
primi
fructu

agat

agat oratorem Catholici Regis vel imperatoris apud Catholicum Regem, cui ex Bern vel Brasilia deferretur aliquod monitrum haecenus nunquam visum, nec nominatum, quod monitrum referret Arnulphus se vidisse, nesciret tamen illud nominare, quod Imperator statim posset vocare Clestarus, ubi ad prolationem huius vocis Arnulphus perfectiorem haberet de illo monitro conceptum, quam ipse Imperator, qui nomen illud indiderat, & omnes alii de eo colloquentes; ergo voces possunt perfectius significare, quam loquens vel imponens intelligat, & quamvis hoc non sit universaliter verum, ita quod voces dentur, ad quarum prolationem res perfectius concipi non potest quam loquens proferat, hoc non obstat quidquam conclusioni, quae non procedit universaliter, sed tantum posse contingere, & hoc frequenter, ut voces audiens perfectius rem cognoscat, quam loquens &c. Sed

Dices incontra. Nomina agunt vires conceptuum, & in tantum vim habent significandi, in quantum substituitur; ergo non clarius nec distinctius significabunt rem audienti quam loquenti. R. negando consequentiam: Quia in agente perfectiorem invenit vox conceptam, quam inveniat in instituyente & loquente, nempe perspicacitatem intellectus, perfectiorem speciem, &c.

Instabis. Si quis loqueretur eo modo, quo angeli nunc & defacto loquuntur, in sententia Theologorum, manifestando scilicet alteri immediate suos conceptus, ita res exprimerentur conceptibus, & tam distincte quam distincti sunt ipsi conceptus; ergo etiam per voces, si exprimuntur. R. negando consequentiam, tum, quia voces sunt instituta ex bene placito hominum, conceptus vero in tali casu se naturaliter manifestarent, quod semper fit aequaliter, tum etiam, quia nomina tantum secundario conceptus exprimunt, & primario res, adeoque ubi perfectior species erit, perfectior potest generari cognitio.

Dico 2. Voces etiam sunt signa ipsis mentibus, ita ut aliquis, cum se ipso loqui possit. Et Scot. l. d. 22. q. un. ubi ait: quod perfecte uti nomine, seu in ipso ut signo conceptus proprii expressivo, & ibidem explicans verba Augustini supra Ezech. 1. 13. Verba instituta sunt ut signa, quibus in alterius notitiam, vel quasi, inquit Doctor, alterius, quando aliqui seipsum alloquendo efficacius ducit in intelligendo per remembrance. Et hoc fieri posse: probatur ex scriptura, nam D. Paulus se suosque ad Hebraeos cap. 4. ita alloquitur: *Adeamus cum fiducia ad thronum gratiae.* Quid simile narratur de Arlenio, qui sibi ipsi frequens existens Admonitor & virtutis Amulator sic se affatum refertur: *Arseni ad quid venisti?* Sic D. Franciscus, & plures alii Sancti seipso corrigebant, exercitabant, & ad altiora stimulabant.

Probatur secundo Ratione: Vox est instituta ad significandum; ergo significabit omni & etiam ipsi utenti; probatur consequentia, quia vox semper significat, ad quod significandum est instituta, intelligenti eam, sed ipse loquens tam bene intelligit eam (supra F. Amandi Hermann Logica.

modo enim esse alloquutionem in lingua vernacula, vel tali, quam quis novit) quam alius ab eo distinctus, ergo tam bene significabit ipsi ac cuicumque alteri. Sed Incontra

Arguitur. Vox praesupponit conceptum signati in utente, quia, antequam utatur, habet conceptum de re significata; ergo voces non sunt signa utenti, quia causatum manens causatum, non potest recitari, nec aliud simile, quia non possunt duo accidentia ejusdem rationis esse simul respectu ejusdem in eodem subiecto. R. ant. esse plerumque verum, quare nego consequentiam, cum altera probationis, quia non est de ratione signi semper actu significare, sed esse aptum natum significare, si nullum sit impedimentum ex parte passivi, sic Sacramenta, quae sunt signa gratiae, non semper actu significant gratiam, quando ponitur obex ex parte suscipientis, sunt tamen semper signa gratiae, quia quantum ex se est, sunt apta nata significare gratiam seu causare.

Instatur. Non datur aptitudo in signo etiam quantum est de se ad significandum illud, quod est impossibile ipsum significare, sed impossibile est, quod causet ut instrumentum cognitionem signati in utente, ergo. Probatur mi. quia impossibile est causare effectum praesistentem & actu permanentem; ergo. R. negando ma. quia datur potentia in aliquo, quantum est de se, ad causandum aliquid, quod tamen propter repugnantiam vel indispositionem ex parte effectus causandi causari non potest, sic Deus, quantum est de se, propter suam omnipotentiam, omnia causare debet posse, non potest tamen defacto producere chymeram, non quod non sit omnipotens, sed propter repugnantiam ipsiusmet chymerae, quia ipsa talis est naturae, ut ipsi ex principii intrinsicis repugnet, habere verum aliquid & reale esse.

Urgetur. Sequeretur quamlibet verem significativam esse, tam bene signum respectu phittaci, vel asini, quam respectu utentis; sed hoc est absurdum dicere; ergo etiam illud ex quo sequitur. Probatur sequela, quia quantum est de se quaelibet vox significativa, est apta nata ipsis significare; ergo. R. negando sequelam, Ratio disparitatis est, ex eo quod signum, seu vox significativa non significet conceptum rei significatae in phittaco vel asino, est propter indispositionem, seu incapacitatem essentialem asini & phittaci, quia ex natura sua repugnat illis cognoscere significatum, vel institutionem; quod autem non causet in utente est propter accidentalem tantum indispositionem, seu propter praehabitam cognitionem rei, quod est pure per accidens utenti, & hoc patet inde, quia si eadem vox prolata ab illo produceretur iterum a Deo, in ipso causaret cognitionem rei significatae, aliud autem est in asino & phittaco. Et quamvis haec omnia bene solvant difficultatem pro contraria sententia motam, attamen videtur mihi, quod facilius & ad eruendam ulteriorem instantiam ad primam & principale argumentum responderi possit, dist. ant. Vox praesupponit conceptum modo recto productum, concedo ant.

VI

modo reflexo productum, nego ant. & dist. similiter consequens; ergo non sunt signa utentia ad causandum conceptum in recto, concedo; ad causandum conceptum in reflexo, nego consequentiam. Itaque quamvis voces præsupponant jam conceptum illum, qui in recto producitur, tamen possunt esse signa ad causandum conceptum reflexum.

VII.

Ordinarie respondetur negativè.

Bestie possunt loqui.

Quæres, An animalia rationis expertia loqui possint, & an homines eos intelligere valeant? Ad hoc dubium & quæsitum ordinariè respondetur negativè, & dicuntur rationem huius esse, quia soli homini competit loqui. Verumtamen hæc ratio petit principium, nam quod in quæstione versatur, est: an alicui competat præter hominem? & respondetur negativè, quia soli homini competit, manifestum est principium: Unde videtur mihi, quod non debeat ipsis omnis denegari loquela, & patet, nam aves, brutaque quadrupedia certis garribus suos conceptus sibi invicem insinuant, tales formando voces, ut non semper æquales adhibeant, quia alià voce provocant pullos ad escam, alià fugam & periculum insinuant, alià ad accubitum invitant, alià denique diurno, alià quoque nocturno tempore musitant, quæ diversitas secundum elevationem & depressionem facit veram articulationem cum alià materialis imaginationis significatione; Idem constat in vaccâ, quæ alià vocem edit vitulum requirens foeta, alià dum tauri est capida. Deinde constat ex Historiis, quod Julius Cæsar, in piscinâ quâdam murenam habuerit, quæ ad nomen suum prolatum subito comparuit vocanti, & ad modum respondentis vocem formaverit. Denique narratur quoque Apollonium Thyanæum nonnunquam cum pluribus suis commilitonibus in horto deambulando confabulantem, in quo multitudo erat passerum, ad quam advolavit aliquis aliunde, qui garru suo alios admonuit, in portâ saccum cuiusdam villici frumento plenum perforatum esse, multamque frumenti excidisse in terram, admonendo omnes ne moram traherent, sed quanto ocius advolarent; quem garrum Thyanæus commilitonibus totum recensuit mysterium inuitans socios, ut vaticinium experientiâ visus comprobarent, qui omnes lubentèr id, à passere insinuatam accedentes janua in rei veritate esse deprehenderunt, quod, quamvis à nonnullis reputetur pro fabulâ, non video tamen, quare reverà id non possit contingere, nec obstat, quod ordinariè homines aves colloquentes non intelligant, quin ipsæ inter se ipsas intelligant & colloquantur, aut quo minus intelligi possint, nam si Peruvianus aliquis in nostras veniret partes, reverà nullus nostrum ipsum intelligeret, quem tamen benè caperet alius ejusdem nationis, quare non videtur aliqua ratio denegandi animantibus brutis loquelam secundum imaginationem materialem, sicut nec ipsis denegari potest aliquis intellectus materialis, ita ut licet non sit tam perfecta, sicut est in homine, non sit tamen nulla. Et si dicas, esse aliquam metaphoricam, nihil dicis, quia aves plus loquuntur propriè & verè, quam loquatur cælum & terra; sed cælum & terra dicuntur loqui

solum metaphoricè; ergo animantia bruta non loquuntur solum metaphoricè loquutione, sed aliàquâ verâ, quamvis minus perfecta. Videtur hoc sentire Plato in Polit. 10. S. Basilus, Josephus, &c. alii ut refert Cornelius à lapide, qui aliter refutatur nequit, quam asserendo, hoc esse paradoxum; & si ita esset, sufficit mihi illud esse verum.

QUÆSTIO VI.

Quid sit Scriptura & quid primariò significet?

Postexaminationem, quid & I.

qualiter vox significet? superest ut etiam ostendam, quid sit scriptura seu scriptum, & quid significet? Et quantum ad primum, Scriptura ordinariè & benè definitur quod sit *figura visibilis ordinata ad representandam vocem*, ut hæc scriptura Felapton, quæ est ordinata ad representandam illam vocem Felapton; dicitur ordinata ad representandam vocem, quia scriptura distinguitur à picturâ propriè dictâ, quæ representat; verbi gratiâ, hominem, aut aliquam aliam rem à voce distinctam, licet scriptura interdum pictura vocetur nomine picturæ generalius sumpto, scripturam autem dicere particularem ordinem ad significandam vocem, constat ex D. Augustino lib. 2. Doct. Christi. 4. ubi ait: Quia verberato aere verba transeunt, nec diutius manent, quam sonant, ideo instituta sunt per literas signa verborum, & lib. 2. de Ord. inquit: Audiri verba absentium non poterant, ratio peperit literas; quod etiam significant res, patet inde, quia legendum in chartâ, etiamsi nullum verbum, quis proferat, intelligit quid legat: quod denique etiam significant conceptus, probatur, quia sicut voce prolata intelligo proferentem habere conceptum, sic etiam intelligo scribentem habere conceptum rei scriptæ, aliàs frustra essent scripta tot volumina à Sanctis Patribus & Doctoribus, tum frustra sacra Scriptura, quæ codicibus committeretur. Ex his ergo tribus, quæ Scriptura significat, pro secundâ parte tituli quaeritur, an primariò significet voces? an conceptus? Quare ad dubium quæstionis resolutivè

Dico: *scriptura primariò significat voces, postmodum res, & tandem conceptus*. Ita Doctor in secundo opere Perihermias; Estque etiam D. Augustini tum supra, tum cap. 5. Dialecticæ. Quid enim aliud literæ scriptæ, quam seipsas oculis, & præter se animo voces ostendunt? sed voces postmodum primariò significant res, & secundariò conceptus; ergo ex mente D. Augustini, Scriptura primò vocem, secundo rem, & tandem conceptum significat, imò lib. 15. Trinit. cap. 10. expressè hoc adstruit, nam ait: *Inventa sunt etiam literæ, per quas possumus etiam cum absentibus colloqui, sed ista signa sunt vocum, cum ipse voces in sermone nostro earum, quas cogitamus signa sint rerum*. Videtur qualiter edisserat literas primò significare voces, voces esse signa rerum, & non quarumcumque, sed quas cogitamus? & tract. 24. in Joannem. *Alièr videtur pictura, aliter videntur literæ; picturam cum videri, hoc est to-*